

IŠ LIETUVOS TARYBINĖS VYRIAUSYBĖS VEIKLOS SPAUDOS SRITYJE 1918—1919 m.

V. ŠTONIENĖ

Lietuvos Komunistų partija ir Lietuvos Tarybinė vyriausybė didelį dėmesį skyrė spaudai. Nuo pirmųjų Tarybų valdžios įkūrimo dienų imta rūpintis leidybinio darbo baze. Buvo pradėta steigti Valstybinę leidyklą, Švietimo liaudies komisariate veikė leidybinis skyrius, pagaliau į atskirų spaudinių rengimo bei leidimo darbus buvo įtraukiami ir kiti komisariatų bei visuomeninės organizacijos. Plati leidybinio darbo sistema sudarė galimybes operatyviai rengti darbus spaudai. Tai rodo ir ši statistika: per keturis Tarybų valdžios gyvavimo mėnesius Vilniuje, be periodinių leidinių, buvo išleista daugiau kaip 40 atskirų leidinėlių.

Salyje vykstanti klasių kova, siekimas kuo greičiau pertvarkyti politinį-ekonominį respublikos gyvenimą, pagrindiniai švietimo ir politinio-idejinio auklėjimo uždaviniai apsprendė to meto spaudinių tematiką bei apimtį. Dauguma to meto leidinėlių — tai nedideli kelių, keliolikos puslapių spaudinėliai, propaguojantys Tarybų valdžios dekretus, nutarimus, atskirų suvažiavimų, pasitarimų medžiagą. Jie paprastai buvo leidžiami lietuvių, lenkų, rusų ir baltarusių kalbomis.

Švietimo liaudies komisariato leidybinis skyrius leido daugiau pedagoginio profilio literatūrą, vadovėlius mokykloms, grožinę literatūrą. Pastebėtina, kad jame buvo suorganizuotos ne tik lietuvių, bet ir kitų vietos žmonių kalbų leidybinės sekcijos, tačiau per trumpą Tarybų valdžios gyvavimo laikotarpį jos nedaug kąospėjo nuveikti. Sujungus Lietuvos ir Baltarusijos Tarybų respublikas, Vilniuje, turėjusiame stipresnę leidybinę bazę, buvo išleista keletas knygučių baltarusių kalba, parengtų Švietimo liaudies komisariato Minsko skyriuje.

1918—1919 m. Vilniuje išleisti tarybiniai leidinėliai iki šiol nebuvo plačiau tyrinėti, kai kurie jų, gal būt, visai nėra žinomi mūsų istorijos bei kultūros istorijos tyrinėtojams. Čia pateikiamoje bibliografijoje suregistruoti 43 mūsų respublikos ir Baltarusijos TSR bibliotekose rasti leidinėliai.

1919 m. Tarybų Lietuvoje išėję leidiniai

Dekret o ziemi oraz instrukcje dla wprowadzenia go w życie. Wilno, 1919. 20 p. (Wyd-wo Ludowego Komisarjatu Rolnictwa Litwy).

Instrukcja przy zastosowaniu Dekretu z dnia 10-go marca 1919 r. w sprawie ochrony lasów Litwy i Białej Rusi (należy kierować się następującymi przepisami). Wilno, 1919. 2 p.

Instrukcijos apie valsčiaus Tarybų perrinkimus. V., 1919. 11 p. (Išleido Lietuvos ir Baltarusijos Vidaus reikalų liaudies komisariatas).

Istatymas apie S. L. ir B. T. S. liaudies kontrolę ir liaudies kontrolės Tarybą. [V.], Zničo sp., 1919. 12 p.

Karpinski V. A. Tarybų valdžia ir jos organizavimas. Iš rusų k. vertė J. S-ys. [J. Sepetys]. V., „Žaibo“ sp., 1919. 31 p. (Išleido Vidaus reikalų komisariatą).

Komunistų Internacionalo manifestas viso pasaulio proletarams. Iš rusų k. vertė J. S-ys [J. Sepetys]. V., 1919. 16 p. (Lietuvos ir Baltarusijos Komunistų partijos Centro Komitetas).

Lietuvių Darbininkų ir vargingųjų valstiečių respublikos revoliucinių tribunolų įstatymas. [V., 1919]. 7 p.

Lietuvos Darbininkų ir vargingųjų valstiečių liaudies teismai. Laikinosios revoliucinės vyriausybės dekretas. V., „Žaibo“ sp., 1919. 14 p.

Lietuvos Komunistinės jaunuomenės sąjungos programa ir įstatai. V., 1919. 8 p. (Vilniaus Komunistinės Lietuvos Jaunuomenės sąjungos komiteto leid.).

Lietuvos Žemės darbininkų pirmojo suvažiavimo, buvusio Vilniuje 1919 m. vasario 15 ir 16 d., apyskaita. V., 1919. 72 p. (Lietuvos Žemės darbininkų gaminamosios sąjungos leid.).

Manifest Tymczasowego Robotniczo-Włościańskiego Rządu Rewolucyjnego Litwy. B. v. ir m. 8 p.

Mokinkitės kariauti! V., 1919. 6 p. (Išleido Vilniaus gub. Karo komisariato agitacijos švietimo sk.).

Prašeimas apie Lietuvos ir Baltgudijos Laukų darbininkų gaminamosios sąjungos organizacinį suvažiavimą, kuris įvyks Vilniuje balandžio 15—17 d. 1919 m. taipogi delegatų rinkimams instrukcija ir laikinų sąjungos įstatų. V., 1919. 16 p. (Lietuvos ir Baltgudijos Lauko darbininkų gaminamosios sąjungos organizacinės komisijos leid.).

Rozporządzenie oraz instrukcji o nowych wyborach do Rad gminnych na Litwie. Wilno, Druk. „Luks“, 1919. 8 p. (Wyd-wo Ludowego Komisariatu do Spraw Wewnętrznych).

Sprawozdanie z pierwszego zjazdu robotników rolnych Litwy odbytego w dn. 15 i 16 lutego 1919 r. w Wilnie. Wilno, Druk. „Lux“, 1919. 63 p. (Wyd-wo Komisji organizacyjnej Związku Wytwórczego Robotników Rolnych Litwy).

Ustatą kontroli ludowej i Rady kontroli ludowej socjalistycznej Republiki Rad Litwy i Białej Rusi. [Wilno], Druk. „Szcz“, 1919. 12 p.

Uczcie się sztuki wojowania. [Wilno, 1919]. 8 p. (Wyd-wo Agitacyjno-Oświatowego Wileńskiego gubernjalnego Komisariatu wojny).

Ustawa o Trybunale rewolucyjnym Rzeczypospolitej Robotniczo-Włościańskiej Litwy. Dekret Rządu Tymczasowego Robotniczo-Włościańskiego. [Wilno, 1919]. 8 p.

Ustawa sądu ludowego Rzeczypospolitej socjalistycznej Rad Robotniczo-Włościańskiej Litwy. Dekret Rządu Tymczasowego Robotniczo-Włościańskiego. [Wilno, 1919]. 10 p.

Zawiadomienie o Zjeździe organizacyjnym Związku Wytwórczego Robotników Rolnych Litwy i Białej Rusi, mającym się odbyć w Wilnie dnia 15—17 kwietnia 1919 r. oraz Instrukcja dla wyboru delegatów i projekt tymczasowej ustawy związku. Wilno, 1919. 16 p. (Wyd-wo Komisji organizacyjnej Związku Wytwórczego Robotników Rolnych Litwy).

Žemės dekretas ir instrukcijos jam vykdyti. V., 1919. 16 p. (Lietuvos Žemės darbo komisariato leid.).

День Красной Армии. Ред. Литературно-изд. отдел Комиссариата Народного просвещения гор. Вильны. В., Тип. «Жайбас», 1919. 16 с. (Изд. Агитационно-просветительного отдела Военного комиссариата).

Загл. и текст на русском, литовском, польском, белорусском и еврейском языках.

Инструкция по организации рабоче-крестьянской городской и сельской охраны. В., 1919. 20 с. (Изд. Народного Комиссариата по внутренним делам).

О народном суде Рабоче-крестьянской республики Литвы. Декрет Временного революционного рабоче-крестьянского правительства Литвы. [В., 1919]. 11 с.

О тарифных ставках работников советских, общественных и торговых учреждений. Декрет Совета Народных Комиссаров Литовско-Белорусской Сов. Соц. Республики — Положение о порядке проведения тарифа работников в советских, общественных, торговых учреждениях и предприятиях. — Схема тарифных ставок для работников в советских общественных и торговых учреждениях. [В., 1919]. 5 с.

Отчет о работах первого съезда сельско-хозяйственных рабочих Литвы. Состоявшегося 15 и 16 февраля 1919 г. в Вильне. В., тип. «Люкс», 1919. 67 с. (Изд. Организационной комиссии производственного союза Сельско-хозяйственных рабочих Литвы).

Положение о Народных Контролях и Совета Народного контроля СССР Л. [Литвы] и Б. [Белоруссии]. В., 1919. 14 с.

Положение о революционных трибуналах Рабоче-крестьянской республики Литвы. Декрет Вр. Рев. Рабоче-крестьянского правительства Литвы. [В., 1919]. 7 с.

Резолюции 1-го съезда Советов рабочих, безземельных, малоземельных и красноармейских депутатов Литвы. В., 1919. 22 с. (Изд. Центр. Исполнительного Комитета Советов Раб., беззем., малоз., и кр.-арм. деп. Литвы).

Svietimo liaudies komisariato leidiniai

Blonskis K. Mokykla ir visuomenės tvarka. Vertė J. G. [J. Geniušas]. V., „Žaibo“ sp., 1919. 24 p. (Liaudies švietimo komisariato leid. Nr. 1).

Iš Adomo Mickevičiaus raštų. M-kloms parinko M. Biržiška. [T.] I. V., „Žaibo“ sp. 1919. 247 p. (Lietuvių mokslo draugijos leid.)*.

Vienatinė darbo mokykla. Iš rusų k. vertė Esmaitis [S. Matijošaitis]. V., „Žaibo“ sp., 1919. 40 p. (Liaudies švietimo komisariato leid. Nr. 4).

Didžiulytė A. Žvaigždučių eglutė. 2-jų v. scenos vaizdelis. V., 1919. 19 p. su gaid. (Liaudies švietimo komisariato leid. Nr. 5).

Korolenko V. Urvo vaikai. Vertė A. Didžiulytė. V., „Svyturio“ sp., 1919. 32 p. (Liaudies švietimo komisariato leid. Nr. 6).

Davidsonas. Kova gamtoje. V., „Žaibo“ sp., 1919. 27 p. (Liaudies švietimo komisariato leid. Nr. 7).

Janžul K. Darbo pradai Eiropos mokyklose. Naujosios Eiropos pedagogikos priemonės pačių mokinių veiklumui sužadinti. Vertė Vaižgantas. V., „Žaibo“ sp., 1919. 32 p. (Liaudies švietimo komisariato leid. Nr. 9).

Prieš antr. aut.: Kat. Janžulės.

* Knygutėje nepažymėta, kad ji išleista Svetimo liaudies komisariato, tačiau komisariato leidinių sąrašuose ji nurodoma 2-ju numeriu. Zr. Didžiulytė A. Žvaigždučių eglutė (Nr. 5).

Bogdanov A. Socializm nauki (Zadania naukowe proletarjatu). 2. Metody pracy i metody poznania. 3. Tajemnica nauki. Przekład z rosyjskiego. Wilno, 1919. 76 p. (Wyd-wo Ludowego Komisarjatu Oświaty. Nr. 12).

Rubakinas N. A. Karoliai ir žmonės. Senovės pasaka iš tolimųjų Rytų gyvenimo. Laisvai vertė Aišbė. [A. Krikščiukaitis] V., 1919. 48 p. (Švietimo liaudies komisariato leid. Nr. 13).

З чаго ліха на сьвече. Беларускія казкі. Вільня, Друк. «Швытыры», 1919. 16 с. (Вид. Народного комісарыяту асьветы. № 16).

Алехновіч Ф. Страх жыцьця. Драма у 3 актах. Вільня, 1919. 53 с. (Вид. Народнага комісарыяту асьветы. № 19).

Алехновіч Ф. Калісь. Сцэнічны абразок у 2-х актах. Вільня, 1919. 32 с. (Вид. Менскага Комісарыяту асьветы).

Галубок У. Апошняя спатканьне. Драма у 4-х актах. Вільня, Друк. «Прамень», 1919. 44 с. (Вид. Менскага Народнага комісарыяту асьветы).

Купала Я. Раскіданае гняздо. Драма ў 5-х актах. Вільня, Друк. «Прамень», 1919. 74 с. (Вид. Менскага Комісарыяту асьветы).

Be čia nurodytųjų 1919 m. išleistų tarybinių leidinių, buvo rengiama spaudai nemaža vadovėlių (fizikos, algebras, trigonometrijos vadovėliai ir uždavinynai), mokslo populiarinimo knygų (N. Rubakino „Senelio Laiko pasaka“, E. Reclus „Zemė pasaulio erdvėje“), pedagoginio pobūdžio leidinių (N. Krupskos „Liaudies švietimas ir demokratija“, Kiršenšteinio „Darbo mokykla“), grožinės literatūros (A. Didžiulytės kūrinėliai vaikams „Vandytės sapnas“, rinkinėlis „Ašarėlės“, V. Sekspyro „Makbetas“, A. Franso „Angelų sukilimas“ ir „Pasitarimas dausoje“ ir kt.). Buvo planuojama išleisti net stambių mokslo darbų, pavyzdžiui, lietuvių kalbos žodyną, redaguojamą J. Jablonskio.

Svarbiu lietuvių bibliografijos ir apskritai Lietuvos kultūros istorijos faktų reikia laikyti Švietimo liaudies komisariato domėjimąsi mokslinės bibliografijos darbais. Archyvinė medžiaga rodo, kad Lietuvoje tuo metu buvo rengiama spaudai S. Baltramaičio lituanikos bibliografijos antroji dalis „Bibliografijos medžiagos rinkinys Lietuvos geografijai, istorijai, teisės istorijai, statistikai, etnografijai ir literatūrai nuo 1903 iki 1918 m.“¹ Šios plačios bibliografijos rankraštis buvo nupirktas iš autoriaus, atvežtas į Vilnių ir rengiamas spaudai, tačiau tokį didelį darbą per trumpą Tarybų valdžios gyvavimo laikotarpį nespėta atlikti.

Zemiau spausdinamas Švietimo liaudies komisariato ir Lietuvos Okio rūmų Maskvoje² susirašinėjimas rodo ne tik tai, kad Lietuvos Tarybinė vyriausybė S. Baltramaičio darbą labai vertino ir stengėsi jį išleisti, bet kartu atskleidžia tuos kelius, kuriais šis darbas pateko į Lietuvą, kas jį tvarkė, sistemino, perrašė mašinėle ir pan. (pats S. Baltramaitis tuo laiku

¹ Plačiau apie šį bibliografijos darbą žr. Zukas V. S. Baltramaičio kraštotyros bibliografijos darbų vertinimas ir II dalies paruošimas.—„Biblioteki inkystės ir bibliografijos klausimai“, t. I, V., 1961, p. 111—122.

² Lietuvos Okio rūmai Maskvoje—buržuazinė lietuvių įstaiga, likviduota 1919 m. pabaigoje.

sirgo ir negalėjo prie bibliografijos rengimo prisidėti). Be to, iš šių publikacijų matyti, kad Lietuvos Ūkio rūmų pirmininkas L. Daukša sudarinėjo knygy, išleistų lietuvių kalba, bibliografiją, kurią taip pat Tarybinė vyriausybė nupirko ir planavo išleisti.

Visa ši medžiaga yra reikšminga Lietuvos bibliografijos ir kultūros istorijai.

Lietuvos Ūkio Rūmai
Maskvoje Nr. 203
4 vas. 1919

Gerbiamasis

Sužinojau nuo dr. Giedrio, kad Tamsta rūpiniesi Švietimo reikalais Lietuvoje. Maskvoje yra įsteigti „Lietuvos Ūkio Rūmai“ ir oficialiai užregistruoti. Greitu laiku aš užbaigsiu rinkimą ir tvarkymą medžiagos: kokios knygos yra išleistos lietuvių kalba nuo 1904 metų. Iki 1904 m. jau yra padaryta. Dalykas labai svarbus turėti visai pilną rinkinį. Kaip tik pabaigsiu, tai tuojau išsiunsiu Tamstai vieną egzempliorių.

Norėčiau žinoti, kas dar yra kuo greičiausiai reikalinga pirmoje eilėje padaryti. Turiu leidimą įeiti į visus muzejus, archyvus, bibliotekas ir tt. Taigi, jeigu yra kokie svarbi klausimai ištyrti, prašau pranešti per dr. Giedrį kurjeru.

Galima būtų padaryti ir surinkti visas bibliografijos žinias apie visas knygas įvairiose kalbose, paliečiančias šiokiu ar tokiu būdu Lietuvą iš ekonominio, kultūrinio, etnografinio ir visų kitų atžvilgių. Šitas darbas galima padaryti gana greitu laiku, tiksliai surištas su kaikiurėmis išlaidomis; reikia kelioms dienoms nuvažiuoti į Petrogradą. Turiu įgaliojimą nuo p. S. Baltramaičio, buvusio vice-direktoriaus „Publičnoi Biblioteki“ paimti jo surašytas ant kortelių visas knygas paliečiančias Lietuvą. Reikia paimti sutvarkyti ir pertikrinti pagal didžiųjų katalogų.

Taigi lauksiu kuo greičiausio atsakymo.

Lietuvos Ūkio Rūmų Maskvoje
Pirmininkas

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 8.

Laik. rev. Lietuvos Darb. ir Varg. Valst. Valdžia.

Врем. Рев. Кр. Прав. Литвы.

Liaudies Švietimo komisariatas. 1919. 28/2 No 833

Lietuvos Ūkio Rūmų Maskvoje Pirmininkui
Dr. Daukšai

Lietuvos Liaudies Švietimo Komisaras atsiliepdamas į Tamstos šių metų vasario 4 d. raštą Nr. 203 prašo Tamstą kuogreičiausiai atsiųst „Lithuanikos“ bibliografiją, o taip pat ir visą Lietuvą liečiančią bibliografijos medžiagą, kad galima būtų tai visa atspausdint.

Visas surinkimo ir persiuntimo reikalų išlaidas Komisaraiatas apsiima padengti.

Prašoma taip pat pranešti, ką iš lietuvių būtų galima kvieisti į Vilniaus Universiteto profesorius, turint omenyje, kad jame bus šitie fakultetai: 1) agronomijos, 2) technikos, 3) medicinos su poskyriais ir 4) pedagogijos su poskyriais.

Komisariato reikalų vedėjas
Sekretorius

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 9.

Liaudies Švietimo Komisaruiatui Vilniuje
Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje N 208

Tamstų laišką nuo 28 vasario N 833 gavau.

Bibliografija lietuvių kalba išleistųjų knygų Rusijoje jau beveik užbaigta ir perrašoma mašinėle. Jeigu visa kartu ir nebus galima išsiųsti, tai dalimis jau galiu suteikti Tamstoms. Su tuo darbu užtrukau truputį, nes užsiemiau reevakuavimu kultūros ir švietimo turty, išvežtų iš Lietuvos laike karo ir prieš karą. Prie šito darbo buvau kviestas p. Čiurlionaitės.

Surinkimui ir sutvarkymui bibliografijos žinių išl. lietuvių kalba buvo padarytos tam tikros išlaidos iš Lietuvos Ukio Rumų Maskvoje kasos. Taipogi bus reikalinga pinigų nupirkimui ir sutvarkymui visos medžiagos, tai yra bibliografijos žinių visų knygų paliečiančiųjų Lietuvą, išėjusiųjų ne tik Rusijoje, bet ir užsienyje įvairiose kalbose. Ta medžiaga yra surinkta S. Baltramaičio buvus. Petrapilio Viešosios Bibliotekos Vice-Direktorius. Jis dabar serga ir negal daugiaus dirbti. Aš patsai buvau nuvažiavęs į Penzos gub., kur jis dabar gyvena kaime. Gavau nuo Baltramaičio įgaliojimą paimti visą jo asmenišką biblioteką ir surinktą, bet dar nesutvarkytą, medžiagą. Reikalinga jam už tą bibliografijos rinkinį atlyginimas; taigi ir kreipiuos į Švietimo Komisaruiatą, kad Tamstos arba tiesiai pervestumet tam tikrą sumą į Lietuvos Ukio Rumų kasą, arba duotumet įgaliojimą gauti iš Lietuvių Reikalų Komisaruiato Maskvoje tam tikrą sumą 5000—10.000 rub. Kultūros ir švietimo reikalams Lietuvių Reikalų komisaruiatui yra skiriami pinigai iš rusų valdžios.

Toliaus Švietimo Komisaruiatas norėtų žinoti, ką kviesti iš lietuvių į Vilniaus universitetą. Pakol galiu tiktai nurodyti jeigu bus paskyrius dantų gydymo, tai patarčiau kviesti Balčiuną. Del farmacijos patarčiau kviesti Raudonikį. Jis jau išvažiavo į Lietuvą, rodos yra Kovarske. Aš pasirupinau, kad Lietuvių Reikalų komisaruiatas paimtų ir išgabentų čion likusį Raudonikio chimiko-baktereologijos institutą. Suradau dvi lietuvaite provizorius, jos surašė visą turtą ir jau pakoja į skrynes, kad išvežti. Kaip tik bus vagonai, tuojuas išgabensime. Šitas institutas tiktų universiteto laboratorijai. Del kitų mokslo šakų pakol kas atitinkamų specialistų nežinau, kaip tik kas atsitiks, tuojuas Tamstoms pranešiu.

Lietuvos Ukio Rumų Maskvoje
Pirmininkas

Maskva 12 kovo 1919 met.

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 11.

Laikinoji Revoliucinė Lietuvos Darbininkų ir Vargingųjų Valstiečių Valdžia Tymczasowy Robotniczo-Włościański Rząd Rewolucyjny Litwy. 1919 21/3 N 1452

Piliečiui Daukšai Maskvoje.

Lietuvos Ukio Rumai

Atsakydamas į Tamstos laišką Nr. 208 š. m. kovo 12 dienos, Liaudies Švietimo Komisaruiatas prašo Tamstą siųst Lietuvon visą bibliografijos medžiagą, kurią tik galima.

Klausymu apie Baltromaičio surinktos medžiagos paėmimą, Komisaruiatas sykiu su šiuo pasiuntė Lietuvos Reikalų Komisaruiatui Maskvoje

tam tikrą raštą, apie davimą Tamstai dešimties tūkstančių (10 000) rublių tos medžiagos paėmimui.

Liaudies Komisaraiatas nusiuntė taipat Lietuvos Reikalų Komisaraiatui Maskvoje kitą raštą, kuriame prašo oficialiai kviest. prof. Bugą į Vilniaus Universiteto profesorius ir leist jam vežtis Lietuvon knygas ir kitus daiktus.

Kai dėl Balčiuno, tai Komisaraiatas prašo Tamstos pranešt apie jį smulkesnių žinių ir prisiųst jo curriculum vitae.

Liaudies komisaras
Reikalų vedėjas
Sekretorius

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 12.

Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje.
N 209 18 kovo 1919 m.

Lietuvos Reikalų Komisaraiatui Maskvoje.

Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje gavo iš Laikinos Revoliucinės Lietuvos Darbininkų ir Vargingų Valstiečių Valdžios Liaudies Švietimo Komisaraiato pranešimą nuo 28 vasario mėn. N 833 kuogreičiausiai atsiųsti „Lithuanikos“ bibliografiją, o taip pat ir visą Lietuvą paliečiančią medžiagą. Visas išlaidas surištas su tuo reikalu Švietimo Komisaraiatas apsiima pilnai padengti.

Taigi Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje rupindamosi kuogreičiausiai tą darbą atlikti kreipias į Lietuvių Komisaraiatą, kaipo Laikinos Revoliuc. Lietuvos Darbininkų ir Vargingų Valstiečių Valdžios Atstovystę nupirkimui iš Silvestro Baltramaičio surinktai medžiagai ir kitoms išlaidoms surištoms su Lietuvos bibliografijos rinkimu avansa penkiolika tūkstančių 15 000 rublių.

Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje pasižada pristatyti kuosmulkiausią visų išleistųjų pinigų apyskaitą.

Pirmininkas
Vice-Pirmininkas ir
iždininkas

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 13.

Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje N 210 kovo 21 d. 1919 m. Maskva.

Svitimo [Švietimo] Komisaraiatui Vilniuje

Lietuvos Ukio Rumai Maskvoje siunčia Švietimo Komisaraiatui Lithuanikos bibliografiją.

Bibliografiją paliečiančiųjų Lietuvą knygų įvairiose kalbose išleistų kaip Rusijoje, taip ir užsienyje neužilgo Lietuvos Ukio Rumai Švietimo Komisaraiatui prisiuns. Užtruko tas dalykas, nes negalima gauti leidimas į Petrapilę.

Kokius kitus klausimus Liaudies Švietimo Komisaraiatas norėtų išgvil-denti prašome pranešti.

Lietuvos Ukio Rumų Maskvoje Pirmininkas

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 14.

В Комиссариат Просвещения С.С.Р. Литвы и Белоруссии

Ввиду сильного опустошения Литвы войною, благодаря чему много документов и статистических данных погибло или затерялись, ввиду того, что при царском правительстве Литва ни в какой отрасли не была исследована и как следует изучена, явилась необходимость создать орган для изучения Литвы. Таким органом и является Палата Народного Хозяйства Литвы в Москве. Первый § устава гласит цель Палаты: «Палата имеет целью: 1) изучение природы, населения и финансов Литвы, 2) содействию развития сельского хозяйства, промышленности, торговли и вообще национального хозяйства края, 3) содействия экономическому сближению Литвы с Россией».

По исследованию Литвы сделаны следующие работы:

- 1) Климат Литвы: температура, влажность.
- 2) Исследование обрабатываемой и необрабатываемой земли, лугов и лесов.
- 3) Национальные, религиозные отношения и уровень просвещения в Литве.
- 4) Земля и ее собственники.
- 5) Величина земельных участков.
- 6) Малоземельные и безземельные крестьяне.
- 7) Земледелие и ее продукты в Литве.
- 8) Урожайность в Литве.
- 9) Скотоводство в Литве.
- 10) Промышленность и промышленные учреждения в Литве.
- 11) Торговля в Литве.
- 12) Финансы и кредит в Литве.
- 13) Крестьянский банк.
- 14) Железные дороги в Литве.
- 15) Шоссейные дороги в Литве.
- 16) Водные пути в Литве.
- 17) Обыкновенные дороги в Литве.
- 18) Транспорт в Литве.
- 19) Здания в Литве и их стоимость.

Желая изучить Литву, необходимо иметь хороший указатель материалов, относящихся к Литве, изд. как в России, так и за границей. Таким указателем является «Сборник библиографических материалов для географии, истории, истории права, статистики и этнографии Литвы», сост. С. Балтрушайтисом³ изд. в 1904 г. и содержащ. указ. матер. вышедших до 1903 г. включаят.

22 февраля 1919 г. Палата Народного Хозяйства Литвы в Москве получила предложение от Комиссариата Просвещения С. С. Р. Литвы и Белоруссии за № 833, как можно скорее выслать библиографию книг, изд. на литовском языке. Затем от 21 марта за № 1452 Палата Народного Хозяйства Литвы в Москве получила предложение передать Комиссариату Просвещения С. С. Р. Литвы и Белоруссии для издания продолжение Библиогр. мат. Литвы, собранные Балтрамайтисом с 1903 г. по 1918 г.

Исполнив работу по библиографии книг на литовском языке Палата Народного Хозяйства Литвы в Москве переслала в Вильну Народному Комиссариату Просвещения 21 марта 1919 года Сборник библиогр. матер. с 1903 по 1918 год, собр. Балтрамайтисом. Палата

³ Turėty būti: С. Балтрамайтисом.

Народного Хозяйства Литвы в Москве проверила и разтасовала на такие же отделы, как и изд. 1904 год.

Передавая права издания библиографических мат. собр. Балтрамайтисом с 1903 г. по 1918 год и также права на изд. библиогр. мат. Литвы до 1903 г. Народному Комиссариату Просвещения С. С.. Р. Литвы и Белоруссии Палата Народного Хозяйства Литвы при сем прилагает счет на пятьдесят восемь тысяч руб.

Председатель
За секретаря

Москва, 21/X 1919 г.

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 16—17.

Народному Комиссариату Просвещения С.С.Р.
Литвы и Белоруссии

Библиография книг, изд. на литовском языке с 1903 года по 1916 г. [1918], состав. на 74 печат. машинкой лист. (3½ месяцев работы, исчис. по 2000 р. в месяц) — 7000 р. Библиограф. матер. собранные Балтрамайтисом сост. 206 лист. писч. бумаги, сред. по 39 строк на кажд. и по 75 печ. знак. в каж. строке $206 \times 39 \times 75 = 602.550$ печ. знаков. Считая по 40.000 зн. в печат. листе, получается 15 типогр. листов. Добавление неразтасов. мат. 2 листа, а всего 17 листов. По ставке госудрств. изд. 3000 руб. за тип. лист $3000 \times 17 = 51.000$ р.— 51.000 р.

	Всего руб.	58.000
Получено аванса „	„	25.000
<hr/>		
Причитается получить		33.000 р.

Тридцать три тысячи руб.

Председатель

Москва, 2 окт. 1919 года.

LKP CK Partarchyvas, f. 77, ap. 30, b. 9, l. 19.

Vilniaus Valst. universitetas
Bibliotekininkystės katedra

Įteikta
1965 m. sausio mėn.